

20 07

De Zuiderzeehaven

Foto copyright Zuiderzeehaven: Marc Struik.

50 Toegangspoort van Oost-Nederland?

Al ruim anderhalve eeuw projecteert Kampen zijn verlangen naar een nieuwe bloeiperiode vooral op de IJssel. De rivier moest van de ingeslapen stad weer een economisch zwaargewicht maken. De huidige slogan *Kampen IJsselsterk* getuigt daarvan. Maar Kampen slaagde er in het midden van de 19de eeuw niet in de nieuwe handelsstromen van de Industriële Revolutie naar zich toe te trekken. Initiatieven als de Kamper-Hullsche Stoombootmaatschappij en de Kamper-Londensche Stoomboot Reederij waren slechts een kort leven beschoren. Het uitdiepen en verbeteren van de IJsselmonding rond 1860 kwam voor Kampen als mosterd na de maaltijd: de stad had op dat moment de handelsslag op het water al definitief verloren.

Zeeschepen van 4.000 ton

Pas nu, anderhalve eeuw later, durft Kampen weer te hopen. De aanleg van de nieuwe Zuiderzeehaven biedt voorzichtig perspectief op een economische herleving via het water. Met ruggensteun van de Rijksoverheid en Provincie Overijssel realiseert Kampen een immens haventerrein. De benaming Zuiderzeehaven grijpt onmiskenbaar op oude glorie tijden terug. Ruim vijfhonderd jaar geleden maakte de koggenvaart op IJssel, Zuiderzee en Noordzee van Kampen één van de machtigste steden van de lage landen. Kamper koggen met een laadvermogen van 100 ton voeren van Portugal tot het Balticum.

De nieuwe haven is toegankelijk voor kleine zeeschepen van meer dan 4.000 ton, evenals voor tweebaks duwvaartschepen en de grootste binnenvaartschepen. De uitgifte van het bedrijventerrein rond de haven verloopt voorspoedig, met als uitschieter de vestiging van het Europese magazijn en distributiecentrum van motorenfabrikant Wärtsilä. Voor een gemeente als Kampen met een relatief laag opgeleide beroepsbevolking een oppepper van jewelste. In de lokale structuurvisie voor 2030 wordt al rekening gehouden met een mogelijke tweede haven, aan de andere kant van de Eilandbrug.

Verbetering infrastructuur

Grote vraag is natuurlijk of het dit keer wel zal lukken. Het 19de-eeuwse Kampen slaagde er via water, spoor noch weg in definitief aan te haken bij de rest van Nederland. De hoop dat de oude Hanzestad opnieuw een knooppunt zou worden van wereldwijde handelsstromen werd keer op keer de bodem ingeslagen. Ook de aanleg van de polders in de voormalige Zuiderzee mocht niet echt baten. Kampen bleef een kleine stad. Met zo'n voorgeschiedenis past Kampen enige bescheidenheid. Tegelijkertijd toont de stad ondernemingszin en vertrouwen naar de toekomst. Het is niet onvoorstelbaar dat met de Zuiderzeehaven nu wel gaat lukken wat de afgelopen anderhalve eeuw onhaalbaar bleek.

De aanleg van de nieuwe haven staat namelijk niet op zichzelf. De lobby voor uitdieping van de vaargeulen in het IJsselmeer en verbreding van de sluizen in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand is in volle gang. Kampen zelf wordt tegelijkertijd 'aangetakt' op een doorgaande spoorverbinding – de Hanzelijn – en heeft in de nieuwe N50 al een doorgaande verbinding die al veel weg heeft van een autosnelweg en dat ongetwijfeld ooit zal worden. Ook de A23 – van Alkmaar naar Zwolle – wordt fors verbeterd. De aanleg

De tekeningen die via de afdeling voorlichting van de gemeente Kampen werden verspreid (zicht op de Zuiderzeehaven met aan de horizon Kampen), zijn inmiddels al ten dele geconcretiseerd.

van de zogeheten *bypass* van de IJssel tenslotte transformeert het zuidwesten van de stad ingrijpend.

Van uithoek naar knooppunt

Infrastructureel ondergaat Kampen een heftige verandering. De Zuiderzeehaven zorgt in combinatie met verbeteringen aan weg en spoor voor een gunstig vestigingsklimaat. Kampen krijgt voor het eerst in zijn geschiedenis aan de zuidwestzijde een tweede entree. Met de aanleg van de Hanzelijn komt het nieuwe station Kampen-Zuid op een uur treinen van hartje Amsterdam te liggen. Net zoals Amersfoort en Harderwijk eerder behoort Kampen weldra tot de rand van de Randstad, met alle bijkomende lusten en lasten van dien. De nieuwe Zuiderzeehaven en de aantrekkingskracht die zij uitoefent op veel bedrijven laten zien dat Kampen in rap tempo verandert van uithoek naar knooppunt. Als het IJsselmeer daadwerkelijk wordt uitgediept en de sluisen in de Afsluitdijk vergroot, dan is het moment niet meer ver dat Kampen in zijn Zuiderzeehaven na een afwezigheid van bijna vijfhonderd jaar weer zééschepen zal mogen begroeten. Kleintjes weliswaar,

Zuiderzeehaven. De IJssel stroomt van rechts naar links onder de Eilandbrug door. Helemaal boven is het Keteldiep nog juist te zien. De eerste bebouwing van het havengebied tekent zich al af. Fotostudio Freddy Schinkel.

maar toch. Als de Zuiderzeehaven écht zo'n succes wordt en Kampen de komende decennia verandert in verkeersknooppunt, komt daarmee ook een einde aan het spreekwoordelijke isolement van de stad en zijn ommeland. De nieuwe haven en de andere ingrijpende werken aan de zuidwestelijke flank van de stad trekken Kampen in hoog tempo het snelle 21ste eeuwse Nederland binnen.

Cor Adema

Bronnen

Kummer, J., red., *Geschiedenis van Kampen, deel 2* (Kampen 2001).

Structuurvisie Kampen 2030 (Kampen 2009).

Internet: www.zuiderzeehaven.nl